

# Các nguyên tắc về cải tiến chữ Quốc Ngữ



*Đơn giản hóa, là trở thành nghèo hơn. Một ngôn ngữ giàu và đẹp chính nhờ nó phức tạp. (To simplify, is to become poorer. A language is rich and beautiful precisely because it is complex)*



Bs. Lê Bá Vận

**Lê Bá Vận (Danlambao)** - Chữ quốc ngữ của chúng ta hiện tại đã chuyển tải đầy đủ ý nghĩa của tiếng Việt, nên thật sự không cần lập dị cải tiến thay đổi, có chăng là những bổ túc, điều chỉnh thận trọng, khéo quá hóa vụng...

\*

Chữ quốc ngữ được ký tự theo bảng chữ cái Latin.

## ***1) Bảng Chữ Cái Latin.***

Bảng chữ cái (alphabet) Latin gồm 26 chữ cái: abcde... vwxyz được đa số rộng rãi nhiều nước sử dụng như Anh/Mỹ, Pháp, Đức, Ý, Tây Ban Nha, Bồ... Mỗi chữ cái là ký tự của một âm vị (đơn vị âm, phoneme), abcde... vwxyz. Điều xảo diệu của bảng chữ cái Latin là với một số lượng chữ cái giới hạn, đã tập hợp chúng hợp lý để tạo ra nhiều âm vị hơn, đáp ứng nhu cầu mỗi ngôn ngữ.

Ví dụ tiếng Anh có các ký tự kép: “br, ch, cr, dr, sch, fr, gl, gr, kr... pl, phr, ps, sk, sp, str, sw, tw, wh, wr”, phong phú, mỹ quan, hoặc nguyên âm đôi như là “oo” đọc là “u” (moon=trăng)...

## **II) Phát Âm và Chính Tả.**

Chính tả là cách viết chữ được coi là đúng, chuẩn. Chính tả hoàn hảo là bám sát phát âm; viết đọc dễ dàng nhờ các qui định cụ thể. Tuy nhiên có 2 điều khiến chính tả không thể luôn bám sát phát âm để được toàn hảo.

### **1) Phương âm.**

Người miền Bắc phát âm là “Lê Văn Chương” để chỉ nhà văn Lê Văn Trương. Người miền Trung và Nam phát âm là “Tiếng quàng ca” để chỉ bài Tiến quân ca,

### **2) Đông âm.**

Người Việt phát âm “dày” nhưng viết có thể là dày (mỏng) hoặc giày (dép). Người Anh: “see” (thấy) và “sea” (biển) đều đọc là “xi”. Người Pháp thì “je” (tôi) và “jeu” (trò chơi) đọc là “jơ”, giống nhau.

Trong tiếng Anh và Pháp 2 phụ âm f và ph đều phát âm tương tự (for, phone). Tiếng Trung 立栗厉例荔历沥利力痢 đều đọc là “lì” (lập, lật, lệ, lệ, lệ, lịch, lịch, lợi, lực, lý”).

## **III) Các Nguyên Tắc Về Cải Tiến.**

1) Hòa đồng với phát âm chung của đại gia đình sử dụng bảng chữ cái Latin. Tránh sửa đổi phát âm các chữ cái tiếng Việt thành riêng biệt, lạc lõng.

2) Tiện dụng in ấn và bàn phím. Các chữ cái “đ ă â ê ô ơ u” bất tiện, nên thay đổi. Tuy nhiên hiện tại là thời đại của máy điện toán computer, có những phần mềm giúp gõ tiếng Việt dễ dàng (ví dụ như Unicode) nên các chữ cái nói trên không còn là trở ngại.

3) Phong phú hóa, phân biệt, thay vì bần hóa, đánh đồng, gộp chung. Chính tả phải phân biệt các dấu thanh hỏi/ngã, các phụ âm “d/gi/r, s/x, tr/ch” ở đầu từ, “n/ng, n/nh, t/c” ở cuối từ...

4) Không Dùng Phương Ngữ. Ở Việt Nam không có phương ngữ nào có số đông áp đảo về số người sử dụng để có thể chọn làm phương ngữ chuẩn cho chính tả.

## **IV) Tiến Trình Cải Tiến.**

Chữ quốc ngữ đã được hình thành từ đầu thế kỷ 17, trưởng thành từ giữa thế kỷ 19.

Gia Định báo (嘉定報) được cho là tờ báo đầu tiên bằng tiếng Việt mới (chữ Quốc ngữ) [a], được ra mắt vào ngày 15 tháng 4 năm 1865 tại Sài Gòn (1865 - 1910).

Ngày 22 tháng 2 năm 1869 Phó Đề đốc Marie Gustave Hector Ohier ký nghị định bắt buộc dùng chữ Quốc ngữ thay thế chữ Nho trong các công văn ở Nam Kỳ.

Nghị định số 82 ngày 6/4/1878 của Thống đốc Nam Kỳ Lafont, đại lược như sau: “*Kể từ mồng một tháng giêng năm 1882, tất cả văn kiện chánh thức, nghị định, quyết định, lệnh, án tòa, chỉ thị... sẽ viết, ký tên và công bố bằng chữ quốc ngữ; nhân viên nào không thể viết thơ từ bằng chữ quốc ngữ, sẽ không được bổ nhậm và thăng thưởng trong ngạch phủ, huyện và tổng*”.

Chính tả chữ quốc ngữ thời đó xem ra đã được hoàn chỉnh, giống chính tả hiện tại.

### **+ Một số đề xuất cải tiến chữ viết.**

#### *1) Thế Kỷ 20*

- Đầu thế kỷ XX, tại Hội nghị Quốc tế khảo cứu về Viễn Đông, đã có người đề xuất phương án thay một số con chữ như K thay cho C, Q; Z thay cho Đ, J thay cho GI.

- Quãng năm 1919, một số học giả như Dương Tự Nguyên, Nguyễn Văn Vĩnh cũng có các đề xuất cải tiến, chẳng hạn viết AA thay cho Â, EE thay cho Ê.

- Năm 1949, nhà ngôn ngữ học Nguyễn Bạt Tụy đề nghị thay đổi hệ thống chữ Quốc ngữ, thêm một số ký tự mới (Chữ và văn Việt khoa học). (1)

- Năm 1960, Gs Hoàng Phê đưa ra đề án đề xuất bỏ H trong GH, NGH; dùng F thay PH, dùng D thay Đ thay Y trong I trong hầu hết các từ trừ AY, ÂY, thêm W, vd. Qui thì viết là Kwi.

- Quyết định của bộ GD năm 1984 trong đó có qui định cách dùng "i và y".

#### *2) Thế Kỷ 21*

"*Bài viết về cải tiến chữ quốc ngữ*" của PGS TS Bùi Hiền được Cục Bản quyền tác giả (Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch) cấp chứng nhận đăng ký bản quyền tác giả ngày 29/12/2017.

Điều đáng quý là Gs Bùi Hiền cho hay ông đã mất 40 năm nghiên cứu công trình khoa học này.

Công trình của ông dựa trên 2 nguyên tắc:

2.1- Dùng giọng Hà Nội là giọng chuẩn phát âm tiếng Việt.

Đặc trưng của giọng Hà Nội là phát âm tôn trọng 2 dấu thanh hỏi, ngã đồng thời không phân biệt các phụ âm s và x; ch và tr; d, gi và r.

2.2- Tối giản bảng chữ cái tiếng Việt.

Hợp lý hóa tuyệt đối chính tả.

Mỗi chữ cái chỉ biểu đạt một âm vị và mỗi âm vị chỉ có một chữ cái biểu đạt.

Hệ luận là tiếng Việt sẽ vắng bóng các phụ âm kép: ch, gh, gi, kh, ng, ngh, nh, ph, th, tr.

“Lấy chỗ nọ đắp chỗ kia”, số phụ âm cần dùng để thay thế được tùy tiện lấy nguồn từ:

- các phụ âm dự trữ: f j w z.

- các phụ âm thặng dư do nhập âm: c/k/q đều đọc là “k” nên dư ra “c,q”.

- các phụ âm thặng dư nhờ dùng giọng Hà Nội: s/x đều đọc là “s” nên dư ra phụ âm “x”; “ch/tr” đọc tương tự được thay bởi “c”; “d/gi/r” đọc giống nhau, được thay bởi “z”, dư ra phụ âm “g”.

- thêm ký tự mới: n’ để thay thế nh. Bỏ chữ cái đ, thay thế bởi “d”.

Kết quả thu hoạch: c=ch,tr; g=g,gh; z=gi,d,r; x=kh; q=ng, ngh; n’=nh, f=ph; w=th. (1)

Ts Bùi Hiền cho rằng chữ quốc ngữ cải tiến của ông loại được các điểm bất hợp lý trong chính tả, đơn giản, dễ học, tiết kiệm công sức, tiền bạc khiến chi phí in ấn rút lại chỉ còn 80%.

Ví dụ: Tiếng Việt là qôn qữ cín’ wúk zùq coq n’ à cườq và kơ sớ záo zúk xák. (Tiếng Việt là ngôn ngữ chính thức dùng trong nhà trường và cơ sở giáo dục khác.)

**+ Lời Bàn: Đề xuất của Ts Bùi Hiền đối với các nguyên tắc cải tiến.**

1) Tác giả sửa đổi âm vị các chữ cái, x w q... rất khác lạ, vi phạm điều 1.

Chữ “xák”, chúng ta có khuynh hướng đọc là “xác” song nay đọc là “khác”.

Chữ “coq” đáng đọc là “cóc” thì lại đọc là “trong”, sự đảo lộn là toàn vẹn.

Chính tả các nước Anh/Mỹ, Pháp, Đức, Ý.. có nhiều chục ký tự ghép, br, ch, pr, sch, sw...

Giá các nước đó cũng có một học giả tài ba giúp thanh toán các điều phi lý trong chính tả (ch, ph, sh, th, tr...) tồn tại đã quá lâu, trải nhiều thế kỷ!

Tuy vậy, như tiếng Anh từ “straight” có 6 ký tự phụ âm mà họ lại thấy là đẹp và cố giữ.

Người Anh viết “straight=thẳng” vì họ có tư duy phân biệt, với từ đồng âm “strait=eo biển”.

Chúng ta thì từ “thẳng” cũng có các ký tự kép “th” và “ng” đẹp chẳng kém, nếu ta không viết sửa lại “thẳng=wắq”, ngỡ phải đọc là “oắc”, cụt lùn.

2) Thêm ký tự n’ vào bảng chữ cái vì “nh” bị gạt bỏ.

Các ký tự “f w x z” không dùng nhiều ở tiếng nước ngoài thì không ngờ nay được dùng thường xuyên ở tiếng Việt cải tiến của Ts Bùi Hiền vì thay thế cho “ph th kh, gi/d” năng xẩy; riêng w x thì thay đổi hoàn toàn âm vị.

3) Thiếu ý thức về tương quan giữa các từ đồng âm hoặc đồng chính tả.

Học hỏi từ 2 ngoại ngữ Anh, Pháp sử dụng bảng chữ cái Latin cho thấy những điều lý thú:

- Đồng âm không bắt buộc đồng chính tả (đọc giống, viết khác):

Pháp: ci, scie, si, s'y (đây, lưỡi cưa, nếu, đây) đều đọc "xi".

Anh: to, too, two (đến, quá, 2) đều đọc "tu". Sew, so, sow (may, vậy, gieo) đều đọc "xou".

- Đồng chính tả không bắt buộc đồng âm (viết giống, đọc khác):

Anh: tear (nước mắt) đọc là "tir", tear (xé) đọc là "ter".

Close (gần) đọc "clos", close (đóng) đọc "cloz".

Người Pháp và Anh có lý do để tự hào về sự phân biệt, phong phú và đa dạng này.

Tiếng Việt thì "quốc" và "quác" đồng nghĩa, viết khác, đọc giống.

Có lẽ chúng ta nên viết "cau có, quả cầu", "tâ, tôi tớ", "khóe mắt và mảnh khúe..."

Áp đặt nguyên tắc "mỗi chữ cái chỉ biểu đạt một âm vị và mỗi âm vị chỉ có một chữ cái biểu đạt" là gượng ép, thậm chí bất khả thi toàn vẹn (nếu số ký tự kép nhiều hàng chục).

"Tăng đa chúc thiếu", sự nhiều chao ít, mỗi ngôn ngữ đều có số lượng âm vị nhiều gấp bội số ký tự (chữ cái). Giải pháp ghép hai, ba ký tự để biểu đạt một âm vị là hợp lý, tài tình, đẹp mắt, là một tiến bộ to lớn được toàn thể cộng đồng chấp thuận, không cứ khư khư đòi hỏi "một ký tự, một âm vị", tư duy hạn hẹp, lạc hậu, đi ngược trào lưu chung.

Tiếng Việt không có quá nhiều ký tự kép mà đã phải dùng w=th, x=kh, q=ng... là vợ quàng, rất mất tự nhiên, tưởng như chữ viết, tiếng nói của một bộ lạc dân tộc thiểu số..

Giải pháp thần diệu cụm ký tự tạo âm vị bị bác bỏ, tiếng Việt không còn ch, kh, tr... chúng ta như đánh mất một di sản văn hóa quý báu.

*4) Sử dụng giọng Hà Nội hoặc giọng Bắc làm phát âm chuẩn để viết chính tả mặc dù giọng Bắc không có đa số áp đảo người nói là vi phạm điều 4.*

Người Huế, Sài Gòn nói "lũy tre, sa tràng", phát âm đúng, chuẩn, tốt cho chính tả.

Người Hà Nội nói "lũy che, xa chàng" là lỗi rất nặng về phát âm, gây lẫn lộn, song nếu không nhờ vậy thì giọng Hà Nội đâu còn trang trọng, quý phái!

Cũng cần phân biệt "d, gi, r".

"Gi" phát âm bật lưỡi mạnh hơn "d", vd: "ôi giờ ôi! "r" bật lưỡi nhẹ như "d", vd: "ngoài ra/da".

Người miền Trung và Nam phát âm "d" là "d" và "r" thì như "j", rất khác biệt.

Lợi điểm về kinh tế được Gs Bùi Hiền cho là rất to lớn song các chi phí để sửa đổi các tài liệu, văn kiện cũ là khổng lồ.

Quan trọng hơn là sau cắt xẻ các nơi dư thừa, chữ quốc ngữ trông khăng khiu, xương xẩu. Chính tả trở nên nghèo và gây nhầm lẫn.

“Giày đế dày” thì nay viết: “Zày đế zày”, “xô số” thì nay viết “sô số”...

Hiện tại chúng ta đánh vần “ca cã câ” song không có “ce cê cì”, đổi là “ke kê ki”.

Sự phân biệt này là có cơ sở. Trong tiếng Pháp, Anh đại diện cho bảng chữ cái Latin, “c” đứng trước “a,o,u” đọc như “k” vd: car (xe), cut (cắt), và đứng trước “e,i” thì đọc như “x” vd: cent (xu), city (thành phố).

Chúng ta hiện viết “cua, qua” phân biệt. Gs Bùi Hiền dùng “k” thay thế “c,k,q”, sẽ viết “kua” chung cho “cua” và “qua”. “Xe qua cua” viết là “se kua kua”.

“Toàn quốc” là “toàn quốc” hoặc “toàn quốc”.

---

Từ thế kỷ 20 tuy chữ quốc ngữ đã hoàn chỉnh song các ý kiến cải tiến vẫn được đưa ra.

- Đề xuất hiện diện thường xuyên là ký tự “đ” nên loại bỏ, lấy “d” thay thế để phù hợp với bảng ký tự Latin và bàn phím. Điều này xem ra bức thiết và hữu lý, song hiện tại thì không cần thiết vì đã có các phần mềm Unicode gõ tiếng Việt.

Nếu vẫn muốn loại bỏ “đ” thì có thể thay thế bằng “d” hoặc bằng phụ âm kép “dt”. Ví dụ “đông du” thì viết “đông zu” hoặc “dtông du”.

- Đề xuất gây tai hại nhất là loại bỏ các ký tự ghép nhân danh mỗi âm vị chỉ một chữ cái.

### ***Chữ quốc ngữ đang có nhiều ưu điểm:***

1) Hòa đồng tốt với phát âm của bảng chữ cái Latin.

2) Chính tả bám sát tốt phát âm. Mỗi ký tự đơn hoặc kép nói chung tương ứng với 1 âm vị.

Tiếng Pháp thì “t” và “th” đều đọc là “t”, (thé=trà), tiếng Anh thì “th” đọc là “d” (they=chúng) hoặc là “th” (think=nghĩ). Cả tiếng Anh lẫn tiếng Pháp “f” và “ph” phát âm tương tự.

3) Các nguyên âm đôi có thể đánh vần để phát âm.

Vd: tiếng Việt “a+i” đọc thành “ai” trong khi tiếng Pháp qui định đọc là “e” (mai=tháng năm), “o+i” tiếng Việt đánh vần đọc là “oi”, rất hợp lý, tiếng Pháp “o+i” qui định đọc là “oa” (moi=tôi).

Tiếng Anh “ee” qui định đọc là “i” (meet=gặp), “oo” đọc là “u” (foot=chân).

Nếu nói chính tả bất hợp lý thì chữ quốc ngữ so với tiếng Pháp, nhất là tiếng Anh là kém xa. Nhưng người ta không sửa đổi vì đó là gia tài tinh hoa văn hóa mà họ hãnh diện.

Ở Cộng hòa nhân dân Trung Hoa, phương án giản hoá chữ Hán lần thứ hai (để tiếp tục giản hóa các chữ Hán phồn thể), được ban hành vào ngày 20 tháng 12 năm 1977 nhưng đã thất bại.

Sau khi vấp phải sự lộn xộn và phản đối rộng rãi, vòng hai của phương án giản hoá đã được Quốc vụ viện Trung Quốc hủy bỏ vào ngày 24 tháng 6 năm 1986.

Chữ quốc ngữ của chúng ta hiện tại đã chuyển tải đầy đủ ý nghĩa của tiếng Việt, nên thật sự không cần lập dị cải tiến thay đổi, có chăng là những bổ túc, điều chỉnh thận trọng, khéo quá hóa vụng.

27.01.2018



**Lê Bá Vân**

[danlambaovn.blogspot.com](http://danlambaovn.blogspot.com)

---

### **Chú Thích:**

(1) Truyện Kiều: Bản tiếng Việt của Nguyễn Bạt Tụy, 1949 và của Bùi Hiền, 2018.

Cuyện Kiều (Truyện Kiều 6 câu đầu - 2018)

*Quyển Zu (Nguyễn Du)*

*Cắm năm coq kôi quờì ta.*

*Cữ tài cũ mện' xéo là gét n'au.*

*Cải kua một kuộc bẻ zâu.*

*N'ữq điều côq wáy mà dau dón lòq.*

*Lạ zì bì sắc tư foq.*

*Cờì sanh kuen wớì má hòq dán' gen.*

*Truyện Kiều:* Bản tiếng Việt của Nguyễn Bạt Tụy, 1949 và của Bùi Hiền, 2018.

<http://danlambaovn.blogspot.com/2018/01/cac-nguyen-tac-ve-cai-tien-chu-quoc-ngu.html>

---

**Chuyển Đến: Huỳnh Ái Tông**

**Ngày 18/9/2018**

**[www.vietnamvanhien.org](http://www.vietnamvanhien.org)**